Philip Morris Finland Oy

Lausunto

18.08.2025

Asia: VN/14998/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Philip Morris Finland Oy kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta VN/14998/2025 hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta ja toimittaa valtiovarainministeriön tiedoksi seuraavat luonnosta koskevat huomiot.

Tupakka- ja nikotiinipolitiikan periaatteet

Tupakka- ja nikotiinituotteiden kirjo on kehittynyt huomattavasti vuosien varrella. Kaikki tupakkatuotteet eivät ole samanlaisia. Tieteellisiin tutkimustuloksiin perustuvan tuotekehityksen johdosta tupakoinnin jatkamiselle on tarjolla savuttomia vaihtoehtoja, kuten kuumennettavia tupakkatuotteita, sähkösavukkeita ja suussa käytettäväksi tarkoitettuja savuttomia tuotteita, ml. nikotiinipussit. Tieteellisesti perustellut savuttomat vaihtoehdot eivät pala, ja siksi niistä lähtee huomattavasti vähemmän haitallisia ja mahdollisesti haitallisia päästöjä verrattuna tupakointiin. Asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että vaikka nikotiini aiheuttaa riippuvuutta, se ei ole ensisijainen syy tupakointiin liittyviin sairauksiin. (1)

Paras tapa välttää tupakoinnin haitat on olla koskaan aloittamatta tupakointia, tai tupakoijille tupakoinnin lopettaminen. Todellisuudessa monet eivät kuitenkaan tee niin. Suomessa on edelleen puoli miljoonaa aikuista tupakoijaa. Mielestämme nämä henkilöt, jotka muuten jatkaisivat tupakointia, ansaitsevat käytännönläheisen lähestymistavan ja järkevän ratkaisun, jolla he pääsevät eroon savukkeista, jotka on tieteellisesti tunnustettu haitallisimmaksi nikotiinin kulutustavaksi.

Lainsäätäjät ympäri maailmaa ovat enenevässä määrin sisällyttämässä savuttomia tuotteita tupakkapoliittisiin strategioihinsa (2). Keskeinen periaate kuluttajatuotteiden sääntelyssä on, että valmistajia pitäisi kannustaa tarjoamaan kuluttajille vähemmän haitallisia tuotteita aina, kun se on mahdollista. Hallitukset ja terveystoimijat ovat toistuvasti kehottaneet tupakkayhtiöitä puuttumaan tupakoinnin terveysriskeihin ja myös suunnittelemaan ja tuomaan markkinoille savukkeita vähemmän haitallisia tuotteita. ”Jopa silloin, kun kyseessä on erikoistapaus tupakka, josta tiedetään, että se aiheuttaa suurta haittaa käyttäjälleen, tupakoijan pitäisi edellyttää valmistajan vähentävän tuotteen haittoja, mikäli se on mahdollista.” (3) Savuttomia tuotteita kehittämällä tupakkayhtiöt ovat vastanneet vaatimukseen.

Sääntely ja veropolitiikka vaikuttavat merkittävästi siihen, että innovaatioiden ja tieteen avulla luotu mahdollisuus toteutuu, ja että vähemmän haitalliset vaihtoehdot ovat tupakoijien saatavilla ja maksettavissa.

Tieteelliset todisteet tukevat nikotiinipusseja ja sähkösavukkeita vaihtoehtona tupakoinnille

Koska nikotiinipussit ja sähkösavukkeet vapauttavat nikotiinia ilman palamista, niistä vapautuu huomattavasti vähemmän myrkyllisiä aineita kuin savukkeista. Nikotiinipussien käyttäjillä esiintyy altistumisen ja mahdollisten haittojen biomarkkereissa merkittäviä tupakoinnin lopettajien suuntaisia muutoksia (4). Siirtyminen täysin näihin tuotteisiin voi siksi vähentää tupakoijien haittojen riskiä verrattuna poltetun tupakan käytön jatkamiseen (5).

Samansuuntaisiin johtopäätöksiin on päätynyt Saksan liittovaltion riskienarviointilaitos BfR, joka totesi hiljattaisessa “Health Assessment of Nicotine Pouches” -raportissaan (7.10.2022), että vaikka nikotiinipussit eivät ole riskittömiä, ”savukkeiden vaihtaminen nikotiinipusseihin voi vähentää tupakoivan henkilön terveysriskejä”. (6)

Norjan kansanterveyslaitos FHI totesi hiljattain tieteellisesti vallitsevan yksimielisyyden siitä, että savuttomien nikotiinituotteiden ja savukkeiden haittojen vaaroissa on huomattavia ja joissakin tapauksissa suuria eroja. FHI:n arvion mukaan nuuskan käyttöön liittyvät riskit ovat 1–10 % savukkeiden polttoon liittyvistä riskeistä (7). Lisäksi Norjan terveysvirasto Helsedirektoratetin toimeksiannosta FHI on arvioinut nikotiinipussien käytön aiheuttamia terveyshaittoja verrattuna nuuskan käyttöön ja todennut, että ”kokonaisarviona on perusteltua väittää tupakattomien nikotiinituotteiden käytön todennäköisesti merkittävästi vähentävän syöpäriskiä perinteisiin nuuskatuotteisiin verrattuna, ilman että tätä vähentynyttä riskiä pitäisi kvantifioida. Nikotiinin terveysvaikutusten osalta ei ole perusteita väittää, että terveyshaittojen riskeissä olisi eroja” (8).

Ruotsin esimerkki osoittaa, että vähemmän haitallisilla vaihtoehdoilla voi olla suuri merkitys haittojen vähentämisessä. EU:n erityiseurobarometrin mukaan Ruotsissa, jossa myydään nuuskaa, oli tupakoijien osuus 7 % vuonna 2020, mikä on EU:n alhaisin luku (9). Ruotsin vuoden 2022 kansallisten tietojen mukaan päivittäin tupakoivien osuus on laskenut 5,8 prosenttiin. Ruotsalaisilla miehillä, jotka käyttävät tupakkaa pääosin nuuskan muodossa, keuhkosyöpään menehtymisen riski on pienempi kuin missään muussa Euroopan maassa. Vaikka nuuskalla on kielteisiä terveysvaikutuksia, tutkimustulokset ovat osoittaneet, että nuuskan käytön terveysriskit ovat huomattavasti pienemmät kuin tupakoinnin.

Johtopäätökset

Vähemmän haitalliset vaihtoehdot tupakan polttamiselle eivät ole riskittömiä. Paras vaihtoehto terveyden kannalta on, ettei koskaan aloita tupakan polttamista tai lopettaa sen kokonaan. Kuitenkin merkittävä määrä ihmisiä jatkaa tupakointia tulevaisuudessakin. (10) Vaihtaminen kokonaan savuttomiin tuotteisiin on näille henkilöille parempi valinta kuin savukkeet.

Tuemme haittojen vähentämistä keskeisenä osana kansanterveyspolitiikkaa sekä vähemmän haitallisten tuotteiden sellaista sääntelyä ja verotusta, joka tekee mahdolliseksi tupakoijien siirtymisen esimerkiksi nikotiinipusseihin ja sähkösavukkeisiin. Tämän mahdollistamiseksi on veropolitiikan näkökulmasta ratkaisevan tärkeää, että haittojen vähentämisen periaatteita toteutetaan veropolitiikassa verottamalla vähemmän haitallisia vaihtoehtoja huomattavasti vähemmän kuin poltettavia tupakkatuotteita. Tämä lähestymistapa nopeuttaisi aikuisten tupakoijien siirtymistä parempiin vaihtoehtoihin ja kannustaisi valmistajia valmistamaan vähemmän haitallisia tuotteita.

Tämä huomioiden pidämme ehdotettua veronkorotusta sopimattoman korkeana ja hintaan perustuvaa veron osaa sopimattomana. Esitetty yli kymmenkertainen verotaso Ruotsiin nähden on mahdollisesti myös tarpeettoman korkea verokertymätavoitteen osalta. Nikotiinipussien etä- ja rajat ylittävä myynti ja osto kiellettiin 1. elokuuta 2025. Tätä ennen suurin osa nikotiinipussien kulutuksesta näyttäisi olleen verotonta. Viimeisimmän Suomessa toteutetun ns. Empty Cans Survey -tutkimuksen mukaan muualta kuin Suomesta ostettujen nikotiinipussien osuus oli 71,1 % (11). Maltillisempi veronkorotus mahdollistaisi myynnin siirtymisen laillisiin ja verotettuihin väyliin ja vähentäisi naapurimaista (esim. Ruotsista) peräisin olevien nikotiinipussien, ja myös nuuskan, suhteellista houkuttelevuutta, samalla saavuttaen verokertymätavoitteen.

Lähteet

1: Ks. esimerkiksi:

Royal College of Physicians, Nicotine without smoke: Tobacco harm reduction (28. huhtikuuta 2016), https://www.rcplondon.ac.uk/projects/outputs/nicotine-without-smoke-tobacco-harm-reduction-0 ;

National Institute for Health and Care Excellence ("NICE"), Tobacco: harm-reduction approaches to smoking, NICE public health guidance no. 45 (kesäkuu 2013), https://www.nice.org.uk/guidance/ph45 ;

Scott Gottlieb, Commissioner of the US Food and Drug Administration, haastattelu CNBC:llä, 24. elokuuta 2017: "It's not the nicotine that kills you, it's all the other carcinogens in lighting tobacco on fire", https://www.cnbc.com/2017/08/24/fda-tobacco-product-innovations-can-provide-satisfying-levels-of-nicotine.html .

2: Ks. esimerkiksi, US Food and Drug Administration, HEALTHY INNOVATION, SAFER FAMILIES: FDA'S 2018 STRATEGIC POLICY ROADMAP, tammikuu 2018: https://www.fda.gov/AboutFDA/ReportsManualsForms/Reports/ucm591993.htm;

U.K. Department of Health, Towards a smoke-free generation: Tobacco control plan for England, heinäkuu 2017: https://www.gov.uk/government/publications/towards-a-smoke-free-generation-tobacco-control-plan-for-england;

New Zealand Ministry of Health, Ministry of Health position statement – Vaping products, lokakuu 2017: https://www.health.govt.nz/our-work/preventative-health-wellness/tobacco-control/vaping-smokeless-including-heated-tobacco.

3: Ks. esimerkiksi ASH UK, The safer cigarette, 3. maaliskuuta 1999: www.ash.org.uk/media-and-news/press-releases-media-and-news/the-safer-cigarette-what-the-tobacco-industry-could-do-and-why-it-hasent-done-it/

4: Azzopardi, D., et al. (2022). Biomarkers of Exposure and Potential Harm in Exclusive Users of VELO Nicotine Pouches and Current, Former and Never Smokers. 5th Scientific Summit on Tobacco Harm Reduction: Novel products, research and policy. Athens, Greece

5: Fagerström, K. (2022). Health Effects of Snus and Non-Tobacco Nicotine Pouches. In Global Forum on Nicotine (Warsaw, Poland); Azzopardi, D., Liu, C., and Murphy, J. (2021). Chemical characterization of tobacco-free "modern" oral nicotine pouches and their position on the toxicant and risk continuums. Drug and Chemical Toxicology, 1-9

6: Health risk assessment of nicotine pouches - Updated BfR Opinion no. 023/2022, 7 October 2022 (bund.de)

7: Lunde et al. Tobak i Norge. Feiloppfattninger om risiko ved tobakksbruk. FHI 2023

8: Bukholm et Schwarze. Helsevurdering av tobakksfri ”snus” med nikotin. Folkehelseinstituttet Ref 17/12345-4. 10.12.2019

9: Prevalence of Smoking in the EU, Erityiseurobarometri 506, s. 14

10: Bilano, V., Gilmour S., Moffiet T., D’Espaignet ET., Stevens GA., Commar A., Tuyl F., Hudson I., Shibuya K., (2015), Global trends and projections for tobacco use, 1990–2025: an analysis of smoking indicators from the WHO Comprehensive Information Systems for Tobacco Control. The Lancet, Volume 385, No. 9972, s. 966–976:

http://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736(15)60264-1.pdf

11: WSPM GROUP, Empty Cans Survey Finland, tammikuu 2025

von Rabenau Mikael
Philip Morris Finland Oy